

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-наукову програму «Публічне управління та адміністрування» для здобуття ступеня вищої освіти доктор філософії кваліфікації доктор філософії публічного управління та адміністрування

Освітньо-наукова програма (ОНП) для підготовки фахівців третього рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» містить обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; перелік компетентностей випускника; нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; форми атестації здобувачів вищої освіти; вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

ОНП зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» розроблена відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 (в редакції від 01.01.2019), постанов Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікації», від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» (в редакції від 23.05.2018), проекту Стандарту вищої освіти третього освітньо-наукового рівня за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» (наказ МОН № 375 від 06.04.2016) інших нормативно-правових документів, що регулюють питання підготовки фахівців для органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Програму розроблено проектною групою викладачів Національного університету біоресурсів і природокористування України у складі:

1. Грищенко Ірина Миколаївна, доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного управління та менеджменту інноваційної діяльності ННІ неперервної освіти і туризму НУБіП України, керівник проектною групи.
2. Олійник Володимир Вікторович, доктор наук з державного управління, заступник директора ННІ неперервної освіти і туризму НУБіП України.
3. Приліпко Сергій Михайлович, доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри публічного управління та менеджменту інноваційної діяльності ННІ неперервної освіти і туризму НУБіП України.

Рецензована освітньо-наукова програма використовуватиметься в процесі:

– розроблення та корегування відповідних навчальних планів і програм навчальних дисциплін;

- налагодження внутрішньої системи забезпечення якості освіти;
- розроблення засобів діагностики рівня якості освітньої підготовки здобувачів вищої освіти;
- розширення можливості доступу здобувачів до освітніх новацій та актуальних питань публічного управління та адміністрування;
- визначення змісту навчання.

Ця програма встановлює:

- обов'язкові та вибіркові компоненти освітньо-наукової програми та кількість кредитів на їх засвоєння;
- назви та змістовне наповнення компонент ОНП;
- відповідність програмних компетентностей компонентам ОСН;
- забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам ОНП.

Освітньо-наукова програма «Публічне управління та адміністрування» для здобуття рівня вищої освіти PhD доктор філософії (доктор філософії публічного управління та адміністрування) підготовлена штатними науково-педагогічними працівниками Національного університету біоресурсів і природокористування України, відповідає вимогам до даного виду робіт, є актуальною, корелюється із суспільним потребам щодо підготовки сучасного фахівця з даної спеціальності й може бути рекомендована до затвердження Вченою радою НУБіП України та застосування в освітньому процесі.

Рецензент

**Голова Комітету ВРУ
з питань екологічної політики
та природокористування**

О.В. Бондаренко

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

01008, м. Київ, вул. М. Грушевського, 5

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-наукову програму «Публічне управління та адміністрування» для здобуття ступеня вищої освіти доктор філософії кваліфікації доктор філософії публічного управління та адміністрування

Освітньо-наукова програма (ОНП) для підготовки фахівців третього рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» містить обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; перелік компетентностей випускника; нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; форми атестації здобувачів вищої освіти; вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

ОНП зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» розроблена відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 (в редакції від 01.01.2019), постанов Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікації», від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» (в редакції від 23.05.2018), проекту Стандарту вищої освіти третього освітньо-наукового рівня за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» (наказ МОН № 375 від 06.04.2016) інших нормативно-правових документів, що регулюють питання підготовки фахівців для органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Програму розроблено проектною групою викладачів Національного університету біоресурсів і природокористування України у складі:

1. Грищенко Ірина Миколаївна, доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного управління та менеджменту інноваційної діяльності ННІ післядипломної освіти НУБіП України, керівник проектної групи.
2. Лукіна Тетяна Олександрівна, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та менеджменту інноваційної діяльності ННІ післядипломної освіти НУБіП України.

3. Овчар Петро Андрійович, кандидат наук з державного управління, завідувач кафедри транспортних технологій та засобів у АПК НУБіП України.

Рецензована освітньо-наукова програма використовуватиметься в процесі:

- розроблення та корегування відповідних навчальних планів і програм навчальних дисциплін;
- розроблення засобів діагностики рівня якості освітньої підготовки здобувачів вищої освіти;
- визначення змісту навчання.

Ця програма встановлює:

- обов'язкові та вибіркові компоненти освітньо-наукової програми та кількість кредитів на їх засвоєння;
- назви та змістове наповнення компонент ОНП;
- відповідність програмних компетентностей компонентам ОСН;
- забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам ОНП.

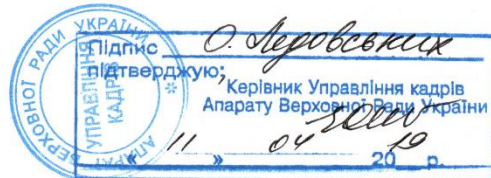
Освітньо-наукова програма «Публічне управління та адміністрування» для здобуття ступеня вищої освіти доктор філософії, кваліфікації доктор філософії публічного управління та адміністрування підготовлена науково-педагогічними працівниками Національного університету біоресурсів і природокористування України, відповідає вимогам до даного виду робіт, є актуальною, відповідає суспільним потребам щодо підготовки сучасного фахівця з даної спеціальності й може бути рекомендована до затвердження Вченою радою НУБіП України та застосування в освітньому процесі.

Рецензент

**Народний депутат України,
Перший заступник Голови Комітету
Верховної Ради України з питань
державного будівництва, регіональної
політики та місцевого самоврядування**

 О.В. Ледовських

підпис засвідчую

Рецензія

на освітньо-наукову програму
підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»
галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»
Національного університету біоресурсів і природокористування України

Завдання якісного кадрового забезпечення суспільно-політичної, соціально-економічної та наукової сфер є одним із пріоритетних завдань сучасної державної політики. Необхідність докорінного поліпшення якості кадрового потенціалу, забезпечення його ефективного професійного розвитку зумовлена потребою у висококваліфікованих кадрах, ерудованих, компетентних фахівцях з інноваційним мисленням, здатних до відповідального ухвалення управлінських рішень.

Освітньо-наукова програма підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» спрямована на формування у здобувача освітнього ступеня «доктор філософії» здатності до ідентифікації комплексних проблем в галузі публічного управління та адміністрування, у тому числі в дослідницько-інноваційній діяльності й уміння запропонувати підходи до їх вирішення шляхом переосмислення наявних та створення нових системних знань або практики публічного управління та адміністрування.

Освітньо-наукова програма, підготовлена науково-педагогічними працівниками Національного університету біоресурсів і природокористування України відповідає нормативно-правовим документам, що регулюють питання провадження освітньої діяльності.

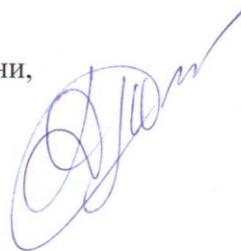
Здобувачам забезпечено вибір елективних (вибіркових) дисциплін в межах, що становить не менш ніж 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти.

Аналіз змісту освітньої програми підготовки докторів філософії дозволяє стверджувати, що її структура передбачає можливість для формування необхідних компетентностей, що передбачені Національною рамкою кваліфікацій для цього рівня освіти.

Випускник, підготовлений за рецензованою освітньою програмою, який досяг заявлених цілей та програмних результатів і отримав диплом доктора філософії, може займатися науково-дослідною та викладацькою діяльністю, працювати на посадах, що передбачають розв'язання значущих соціальних, наукових, культурних та інших проблем життєзабезпечення на місцевому, регіональному, загальнодержавному рівнях, створювати нові цілісні знання і впроваджувати їх у практику публічного управління та адміністрування.

Директор Інституту публічного управління
та адміністрування Національної академії
державного управління при Президентові України,
д.держ.упр., доцент

Підпис *Дегтярьова І.О.*
засвідчую
"10" 04 2019 р.

І.О.Дегтярьова

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-наукову програму «Публічне управління та адміністрування» для здобуття ступеня вищої освіти доктор філософії кваліфікації доктор філософії публічного управління та адміністрування

Актуальність поданої на рецензування освітньо-наукової програми (ОНП) підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» зумовлена тим, що підготовка фахівців вищого рівня кваліфікації, здатних аналізувати і розв'язувати комплексні наукові і практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування, організовувати і здійснювати науково-дослідну, управлінську та адміністративну діяльність є своєчасною і спрямована у відповідь на суспільний запит.

Програма розроблена відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 (в редакції від 01.01.2019), постанов Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікації», від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» (в редакції від 23.05.2018), проекту Стандарту вищої освіти третього освітньо-наукового рівня за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» (наказ МОН № 375 від 06.04.2016) інших нормативно-правових документів, що регулюють питання підготовки фахівців для органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

ОНП зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» містить обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; перелік компетентностей випускника; нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; форми атестації здобувачів вищої освіти; вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

Програму розроблено проектною групою викладачів Національного університету біоресурсів і природокористування України у складі:

1. Грищенко Ірина Миколаївна, доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного управління та менеджменту інноваційної діяльності ННІ післядипломної освіти НУБіП України, керівник проектної групи.
2. Лукіна Тетяна Олександрівна, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та менеджменту інноваційної діяльності ННІ післядипломної освіти НУБіП України.
3. Овчар Петро Андрійович, кандидат наук з державного управління, завідувач кафедри транспортних технологій та засобів у АПК НУБіП України.

Рецензована програма встановлює:

– обов'язкові та вибіркові компоненти освітньо-наукової програми та кількість кредитів на їх засвоєння;

- назви та змістовне наповнення компонент ОНП;
- відповідність програмних компетентностей компонентам ОСН;
- забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам ОНП.

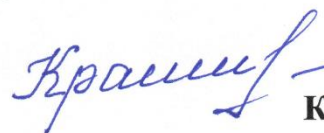
Освітньо-наукова програма використовуватиметься в процесі: розроблення та корегування відповідних навчальних планів і програм навчальних дисциплін; розроблення засобів діагностики рівня якості освітньої підготовки здобувачів вищої освіти; визначення змісту навчання тощо.

Рецензована освітньо-наукова програма «Публічне управління та адміністрування» для здобуття ступеня вищої освіти доктор філософії, кваліфікації доктор філософії публічного управління та адміністрування, підготовлена науково-педагогічними працівниками Національного університету біоресурсів і природокористування України включає компоненти, які готують аспіранта і як експерта, як науковця, як викладача до майбутньої викладацької діяльності, так і як фахівця для формування та реалізації публічної політики в Україні на основі найсучасніших світових підходів до організації публічного управління та адміністрування. Освітньо-наукові компоненти програми спроможні забезпечити формування системних знань, умінь та навичок у здобувачів третього рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Освітньо-наукова програма «Публічне управління та адміністрування» для здобуття ступеня вищої освіти доктор філософії, кваліфікації доктор філософії публічного управління та адміністрування відповідає вимогам до даного виду робіт і може бути рекомендована до затвердження Вченою радою НУБіП України та застосування в освітньому процесі.

Рецензент

**професор кафедри публічного управління
та землеустрою Класичного приватного
університету,
доктор наук з державного управління,
професор**

Кравченко Т. А.

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-наукову програму “Публічне управління та адміністрування”
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня “доктор філософії”
галузі знань 28 “Публічне управління та адміністрування”
Національного університету біоресурсів і природокористування України

Україна як ніколи потребує формування і приросту сучасних, світового рівня знань з організації управління державою, оцінки й синтезу нових і складних ідей щодо реформування всіх без виключення сфер життєдіяльності суспільства. Саме тому є нагальна необхідність в підготовці здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня “доктор філософії” за спеціальністю “Публічне управління та адміністрування”, спроможних забезпечити ґрунтовні наукові дослідження, направлені на розв’язання важливих науково-практичних завдань організації та функціонування системи публічного управління та адміністрування.

Рецензована освітньо-наукова програма “Публічне управління та адміністрування” Національного університету біоресурсів і природокористування України ґрунтується на положеннях проекту Стандарту вищої освіти ступеня “доктор філософії” галузі знань 28 “Публічне управління та адміністрування”, розглянутого та схваленого на засіданні підкомісії зі спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” Науково-методичної комісії № 5 з бізнесу, управління та права Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України, протокол № 3 від 23 січня 2020 року. Враховує вимоги Постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 “Про затвердження Національної рамки кваліфікацій” та інших нормативно-правових актів.

Проектна група з розробки освітньо-наукової програми складається з трьох докторів наук з державного управління, що відповідає вимогам п. 27 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 (зі змінами).

Наповнення освітньо-наукової програми “Публічне управління та адміністрування” поєднує освітню та дослідницьку (наукову) складові й забезпечує нормативний зміст підготовки доктора філософії, сформульований у термінах результатів навчання.

Навчальні дисципліни з загальної та фахової підготовки доктора філософії за спеціальністю “Публічне управління та адміністрування” достатньою мірою спроможні забезпечити формування інтегральної, загальних та фахових компетентностей.

Перелік обов’язкових компонентів освітньо-наукової програми чітко відповідає вимогам до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби. Зокрема, кількість кредитів дисциплін мовної підготовки розраховані таким чином, щоб забезпечити достатній рівень володіння мовами, як для оформлення наукових статей та написання дисертаційної роботи й проведення педагогічної практики, так і для здачі іспитів на вільне володіння державною мовою та володіння іноземною мовою.

Формування індивідуальної траєкторії розвитку компетентності аспірантів забезпечується можливістю обрання персонального шляху реалізації

особистісного потенціалу через обрання вибірових дисциплін, що в достатній мірі забезпечують можливість аспіранта з однієї сторони обрати дисципліну із загального переліку університетських каталогів вибірових дисциплін та розширити знання і сформулювати навички загальних компетенцій, а з іншої сторони – аспірант має сформулювати спеціальні компетентності, обравши дисципліни за уподобанням із запропонованих в освітньо-науковій програмі вибірових дисциплін.

Перелік дисциплін вільного вибору аспірантів зі спеціальності, на нашу думку, в повній мірі відповідає і може забезпечити формування та розвиток соціальних (комунікація, адаптивність, робота в команді та ін.), управлінських (лідерство, критичне мислення, управління часом та ін.) навичок, розвинути громадянські компетенції, світоглядні, морально-етичні й особистісні якості, цінності, погляди тощо.

Загалом освітня складова програми враховує рекомендації Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти щодо формування у здобувачів вищої освіти навичок soft skills, удосконалює знання і навички здобувачів з мовної підготовки (іноземна та українська мови), готує до активної громадянської позиції.

Систематичний перегляд освітньо-наукової програми “Публічне управління та адміністрування” дає можливість постійно її оновлювати та удосконалювати, відповідно до вимог ринку праці. Зокрема, введення в освітню складову дисципліни “Лідерство та командотворення”, пов’язано з Типовими вимогами до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії “А” (Постанова КМУ від 22.07.2016 № 448) та категорії “Б”, оскільки реформування системи державного управління в Україні та повне перезавантаження підходів до служби в органах публічної влади вимагає і від осіб, які займають посади публічної служби, і від осіб, які їх навчають чи консультують вміння та досвіду визначення стратегії, напрямів діяльності, встановлення цілей і завдань, здатності розвивати компетентності співробітників, надихати команду і мотивувати людей на самовіддану роботу.

Таким чином можна констатувати, що рецензована освітньо-наукова програма “Публічне управління та адміністрування” підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня “доктор філософії” спроможна забезпечити всебічний гармонійний розвиток особистості аспірантів, їхню громадянську позицію, відповідає всім встановленим вимогам і може бути рекомендована до затвердження вченою радою університету та застосована в освітньому процесі.

Рецензент:

Заступник керівника Управління
культурно-мистецького та природно-заповідного фонду –
керівник відділу з питань функціонування природно-заповідного фонду
Державного управління справами,
кандидат наук з державного управління,
доцент

В.О. Чмига

Рецензія-відгук

на освітньо-наукову програму підготовки третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» кафедри «Публічного управління та менеджменту інноваційної діяльності» ННІ неперервної освіти і туризму НУБіП України

Якісна підготовка здобувачів вищої освіти в сфері публічного управління та адміністрування на теперішній час є надважливим завданням. Така потреба викликана необхідністю підготовки конкурентоспроможних фахівців для органів державної виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій різних форм власності. Навчально-науковий інститут неперервної освіти і туризму НУБіП України має в своєму арсеналі досвід, потужний кадровий потенціал та матеріально-технічну базу аби виконати таке завдання.

Рецензована освітньо-наукова програма зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» розроблена співробітниками ННІ неперервної освіти і туризму НУБіП України після консультацій із науковцями, потенційними роботодавцями, які підтвердили потребу підготовці фахівців цієї спеціальності.

Враховуючи динамічні процеси в освітній галузі та виклики сьогодення, якісна підготовка здобувачів вищої освіти за вказаною вище програмою була б неможливою без постійного моніторингу, рецензування та вдосконалення програми.

Рецензована освітньо-наукова програма окреслює найважливіші програмні результати навчання, систему знань, умінь та навичок, загальних та спеціальних компетентностей, необхідних для успішної діяльності публічних службовців.

Навчальний план підготовки PhD докторів філософії зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» повністю відповідає завданням освітньо-наукової програми.

Освітньо-наукова програма включає навчальні дисципліни, які готують аспіранта і як експерта, як науковця, як викладача до майбутньої викладацької діяльності, передбачено педагогічну практику, метою якої є формування умінь та навичок викладання навчальних дисциплін і організації педагогічної роботи безпосередньо на базі інституту.

Відзначаємо, що програма має усі передумови для досягнення своїх цілей, покликана сприяти забезпеченню відповідності програмних результатів навчання запитам потенційних роботодавців (стейкхолдерів).

Заступник селищного голови з питань діяльності виконавчих органів

Ю.М. Бондар

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-наукову програму «Публічне управління та адміністрування» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в Національному університеті біоресурсів і природокористування України

Україна все більш гучно заявляє про себе на світовій арені. Це не лише тому, що в Україні – єдиній країні Європи іде війна. Україна намагається провести реформи в усіх сферах життєдіяльності: в агропромисловому комплексі, який за 2020 рік дав змогу збільшити експорт продуктів харчування; у сфері розвитку відкритих даних, зайнявши в 2020 році сімнадцяте місце в світі та увійшовши в перелік країн, що швидко розвиваються; у напрямках досягнення національних індикаторів Цілей сталого розвитку тощо.

Для утримання досягнутих конкурентоспроможних результатів, підтримки сталого розвитку України, розбудови цивілізованого та демократичного суспільства, планування розвитку та прийняття ефективних управлінських рішень необхідно мати достатню кількість високопрофесійних кадрів, які володіють динамічною комбінацією знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначають здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну діяльність.

Освітньо-наукова програма «Публічне управління та адміністрування» для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у Національному університеті біоресурсів і природокористування України відповідає проекту стандарту вищої освіти ступеня «доктор філософії» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». Перелік обов'язкових дисциплін та дисциплін за вибором аспіранта достатній для формування концептуальних та методологічних знань в галузі, спеціалізованих умінь і навичок, необхідних для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики.

Враховуючи динамічні зміни суспільного життя, становлення України на світовій арені, змістовне наповнення навчальних дисциплін потребує систематичного оновлення та осучаснення.

Загалом, аналіз змісту ОНП «Публічне управління та адміністрування» для підготовки докторів філософії дозволяє стверджувати, що її структура передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому нормативними документами.

Випускник програми, який досяг заявлених цілей та програмних результатів і отримав диплом доктора філософії, може працювати на посадах, пов'язаних з виконанням завдань та функцій держави, займатися науково-дослідною та викладацькою діяльністю.

Завідувач відділу дослідницької
діяльності університетів
Інституту вищої освіти НАПН України,
доктор наук з державного управління, професор

О.М.Петрос

